

The background is a light blue gradient with several realistic water droplets of various sizes scattered across it. Some droplets are in the top left, some in the bottom right, and others in the center. They have highlights and shadows, giving them a 3D appearance.

VERDIEN AV VANN

INTERESSEKONFLIKTER I VANNFORSYNINGEN TIL NORD-JÆREN 1950-2017

OVE SEMBSMOEN

'A surprising, delightful, fact-filled book...' Jared Diamond,
Pulitzer Prize-winning author of *Guns, Germs and Steel*

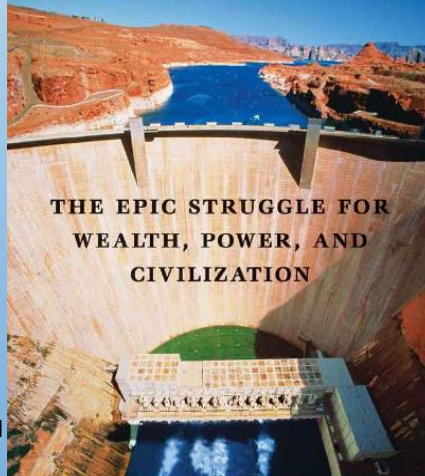
DRINKING WATER

JAMIE

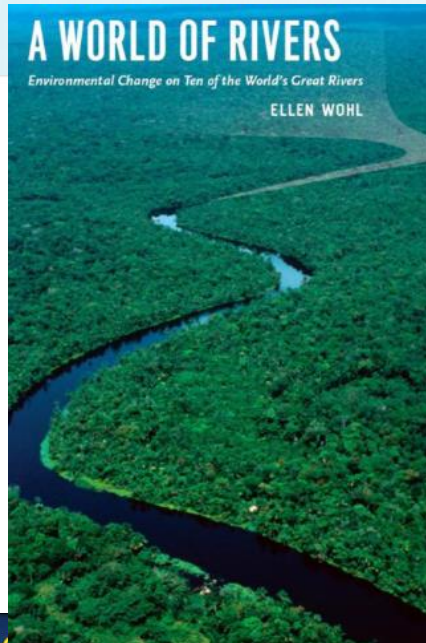
STEVEN SOLOMON

WATER

THE EPIC STRUGGLE FOR
WEALTH, POWER, AND
CIVILIZATION

HIFO Rogaland

A WORLD OF RIVERS

Environmental Change on Ten of the World's Great Rivers

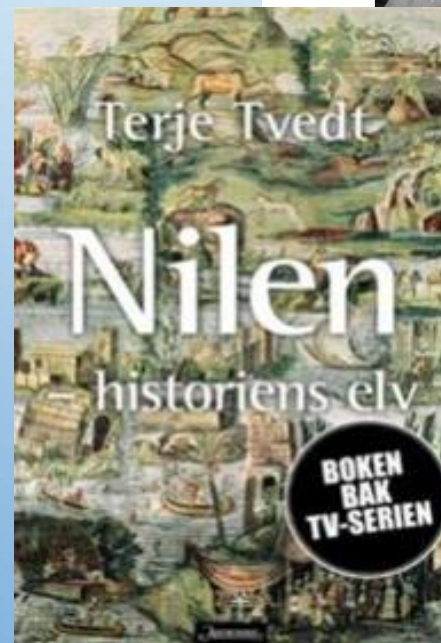
ELLEN WOHL

OXFORD GEOGRAPHICAL AND ENVIRONMENTAL STUDIES

Social Power and the Urbanization of Water

Flows of Power

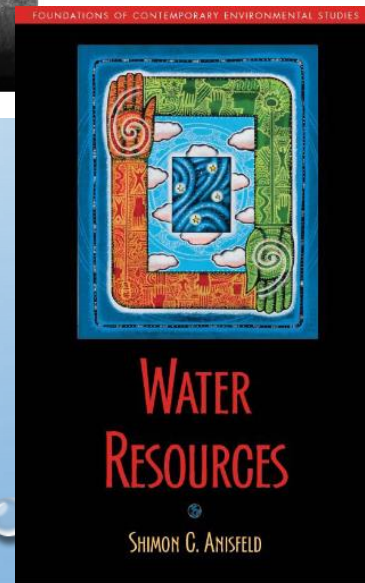
Erik Swyngedouw

Terje Tvedt

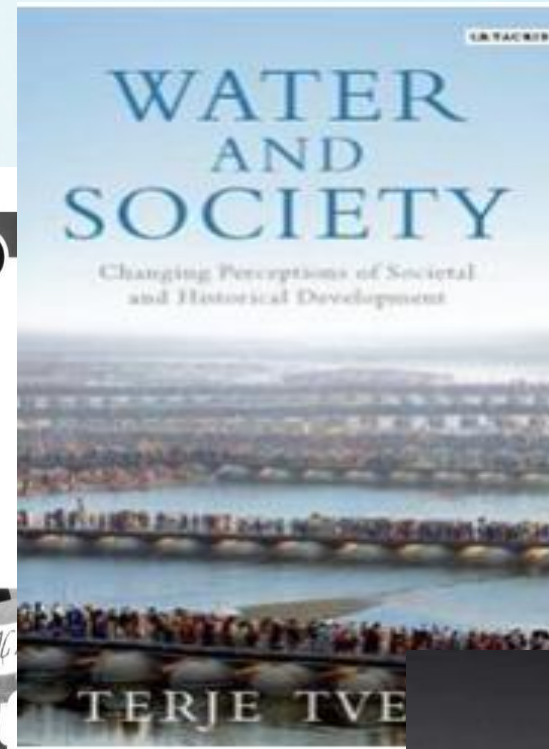
Nilen historiens elv

BOKEN
BAK
TV-SERIEN

WATER RESOURCES

SHIMON G. ANISFELD

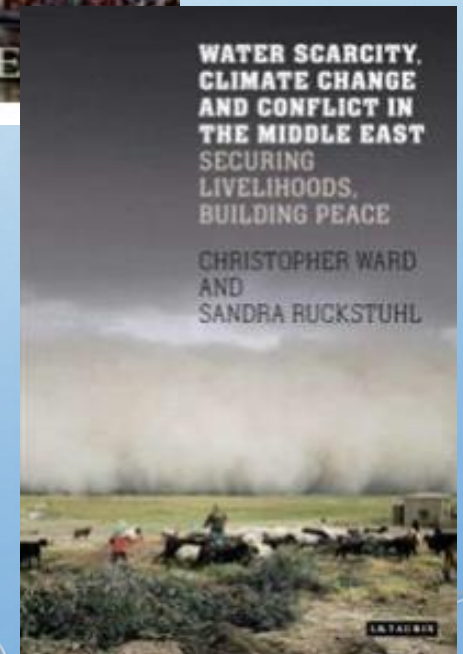
WATER AND SOCIETY

Changing Perceptions of Societal
and Historical Development

TERJE TVE

WATER SCARCITY,
CLIMATE CHANGE
AND CONFLICT IN
THE MIDDLE EAST
SECURING
LIVELIHOODS,
BUILDING PEACE

CHRISTOPHER WARD
AND
SANDRA RUCKSTUHL

FRA GLOBALE FORHOLD TIL LOKALE

- STAVANGER FIKK SITT FØRSTE VANNVERK I 1866 MED VANN FRA MOSVANNET.
- VÅLANDSBASSENGET I 1894 MED PUMPING OPP FRA MOSVANNET.
- TJENNSVOLLBASSENGET MED PUMPING FRA STOKKAVANNET I 1930.
- ETTER KRIGEN DET BLE NØDVENDIG Å SE SEG OM ETTER NYE VANNKILDER MED NOK OG RENT VANN. SLIKE KILDER FANTES IKKE NORD FOR SANDNES
- ETABLERING AV INTERKOMMUNALT VANNVERK (STAVANGER, MADLA OG HETLAND) I 1952. SANDNES OG HØYLAND VALGTE Å GÅ FOR SITT EGET VANNVERK. SOLA, RANDABERG STO OGSÅ UTENFOR.
- OG HER BEGYNNER INTERESSEKONFLIKTENE, SOM STORT SETT HAR VÆRT GJENNOMGÅENDE FRAM TIL I DAG.

Aktørene i konfliktene

- *Vannverket (IV, senere IVAR)*
- *Gårdbrukere*
- *Grunneiere*
- *Bondelag*
- *Elveeierlag*
- *Jordstyrer/kommunestyrer*

Karakteristiske trekk ved disse konfliktene:

Utkantstrøk mot sentrale strøk (urbanisering)

By mot land

Institusjonsmakt (Vannverket) mot individer (bønder/grunneiere)

Kommuner som har ønsket å få kompensasjon for uttak av vannressurser

A detailed topographic map of the Sandnes region in western Norway. The map features numerous lakes and rivers, including Storavatnet, Lauvvika, Helle, Gjesdøl, and Birkelandsvatnet. Several towns and villages are labeled, such as Sandnes, Stranda, Lura, Gand, Ørstad, Kleppe, Bryne, Time, Undheim, Figgjo, Ålgård, Kyllingstad, and Forsand. A network of roads is shown, with major routes like E39 highlighted in green. Seven specific areas are enclosed in black boxes and labeled: 'Kylles-Lutsifeltet' near Sandnes; 'Svihus-Sviland' south of Sandnes; 'Ølstedalvassdraget' east of Svihus-Sviland; 'Madlandsfeltet' further east; 'Figgjo-feltet m/Langevatn' south of Figgjo; 'Stølsvatn-Romsvatn' southeast of Figgjo; and 'Birkelandsvatnet' at the bottom right. A scale bar indicating 4 km is located in the bottom left corner.

Sentralt i dette arbeidet
stod:
Vannverksingeniør Helge
Talseth

[illegible]

fra
det
edre
enn

et.

gen-
fore-
ne-
fol-
som
lyser
telig
klo-
h.

har
deell
ver-
tiger
i en
eter
fel-
aget.
23,5
ven-
rige

de
og
nor-
nme
for
om-
skal
nke
ulig
Paul
om-
con-
dio-
Ma-
e og
ing-
rke-
nne
dde
hele
sten

jeg
er i
i av
ittil
nik-

og maskinst. 300 kW, og endelig Fa- | I det området som generalplanen

KART OVER VANNKILDENE FOR STAVANGER-HALVØYA

De fire vannkildene som blir omtalt er: 1. Kyllis—Lutsi-feltet som ligger nærmest Sandnessjøen og har et nedslagsfelt på 110 km², når Svihus—Seldalsvatnet regnes med. 2. Oltedalsvatnets øvre del med Madlandsvatnet som hovedmagasin, utgjør i alt 54 km². Regner en Svihus—Seldalsvatnet med, blir det 64,5 km². 3. Resten av de inntegnede felter er Øvre Figgen-feltet, d.v.s. området sør og øst for Madlandsvatnet (Øvre Figgen-feltet utgjør 82,2 km²). 4. Her kan man overføre Furevatnene på 10 km², Røyselandsfeltet sørvest og i en fjern framtid Birkelandsvatnet fra Bjerkreim (vest-nordvest for Røyselandsfeltet), slik at hele nedslagsfeltet blir 319,9 km². — Langevatn ligger rett sør, søraust for Edlandsvatnet i Figge-ølvens lengeretning.

janse Fabr. anlegg med fallhøyde på omfatter, er det flere kommuner som

- **IV sendte sommeren 1954 inn et foreløpig utkast til konsesjons- og ekspropriasjonssøknad til NVE basert på planen fra vannverksingeniør Helge Talseth.**
- **En bearbeidet konsesjonssøknad ble oversendt til NVE 27.desember 1954, og lagt ut til offentlig høring 17. januar 1955 med høringsfrist 1. mars 1955. I offentliggjøringen het det at IV søkte om: «tillatelse etter vassdragslovens §17 å ekspropriere det som trenges av vann og grunn og rettigheter i Figgenvassdraget og Frøylandvassdraget for anlegg av vannverk, herunder rett til å regulere nedenfor nevnte vann slik:».**
- **Planen baserte seg på bruk av Langevatn med overføring av vann fra Selsvatn og Storavatn som vannkilder og med uttak av inntil $1\text{ m}^3/\text{s}$. Nedslagsfeltet var nå oppgitt til å omfatte Langevatn med $4,4\text{ km}^2$, Selsvatn $4,3\text{ km}^2$ og Storavatn/Dybingsvatn 11 km^2 . I nedslagsfeltet var det ifølge IV 33 grunneiere som ville bli berørt.**

(1) Vannverket

dømt ved skjøen. Det skulle da være en vannsammenheng mellom skade og fordele. Men ønsket er det umulig å se hvilke skade-erstatninger vi vil bli pålagt. Derfor har vi arbeidet ut planene i tre alternativ. Interkommunalt Vannverk får så ta stilling til hvilket alternativ som blir billigst, d. v. s. hvilket alternativ som kan gjennomføres med minst mulig skade, for vi vil selvsagt så langt råd er bevare det gode forhold til grunneierne i Gjestal.

Første planen gikk ut på å ta alt vann fra Klugevatnet og Langevatnet. Dermed fikk en samlet vannet fra og med vannkilet på Bie. Men terrenget rundt disse vannene ligger så lavt at altfor mange gårder ville bli berørt, og vi avskrev planen.

Nore- og Langevatn i første byggetrinn.

Nå er som nevnt planene arbeidet ut i flere alternativ. Første byggetrinn omfatter Norevatn og Langevatn. I andre byggetrinn kommer enten Kringelid- eller Solstjerna-fellet inn. Begge vann ligger høyt, og det er lett å få forbindelse med Langevatn. Trede alternativ gjelder eventuelt Furrevann-fellet med overføring til Dybingen i Solstjerna-fellet.

Samlet vil disse alternativer berøre nok mange gårder, men jeg må understreke igjen at i første omgang er det bare ett alternativ som skal brukes.

Samlet vil disse alternativer berøre nok mange gårder, men jeg må understreke igjen at i første omgang er det bare ett alternativ som skal brukes.

Skadene begrenses ved reguleringer.

De fåle gårdene som vil bli berørt ved oppdemningen av Langevatn er først de fire Skurve-gårdene. Men det skal la seg gjøre å lede vannet slik ut at innmark eller bygg ikke blir berørt. På Harsland vil to av gårdene, og på Kidland to gårder, bli berørt. Vi undersøker nå mulighetene for ved spesielle demningsarbeider å unngå å trekke innmark og bygninger inn i reguleringen. Jeg går også ut fra at skadene på innmark kan begrenses. Lykkes disse foranstaltninger, vil ikke Langevann-reguleringen berøre hverken bygninger eller innmark, sier Talseth. Ved Sebljerna-fellet kommer de to Tjeldene-gårdene inn, men også her skal skadene kunne begrenses.

Norevann-fellet vil utgå?

Når det gjelder Norevann-fellet, som utgjør den andre delen av fur-

ste byggetrinn, er forholdene kanskje noe vanskeligere. Vi undersøker imidlertid nå mulighetene for å la hele dette fellet utgå i første byggetrinn, nettopp for å begrense skadene på jordbruks-eiendommene. Til gjengjeld må da ett av alternativene for annet byggetrinn koples inn i første byggetrinn, og det blir sannsynligvis Solstjerna-fellet. Skadene skulle her som nevnt bli meget begrenset.

Interkommunalt Vannverk har så langt som mulig lagt vekt på å ikke berøre for høyt inn på dyrket jord, sier Talseth. Vi vil også ofte mye på dreneringsarbeid og inngjerding, slik at vi kan begrense skadevirkningene. Alle disse detaljene formes ut fra dag til dag, og vi gjør hva vi kan for å få ønsket resultat. For det er klart at desto større inngrep vi gjør, desto større vil skade-erstatningene bli.

Protest fra Gjestal herredstyre mot I.V.

Gjestal herredstyre har vedtatt en kraftig protest mot Interkommunalt Vannverks prosjekt i herredet. I vedtaket sier en bl. a. at man ønsker det beste samarbeid med de interesserte kommuner i I.V., men at I.V. ikke synes å ha syn for de største skadevirkninger som vil oppstå med det valgte prosjekt. Hvis skadene blir innpisket, vil det resultere i at jordbruket på et halvt hundre bruk blir mer eller mindre ødelagt, heter det.

Bøndene i Gjestal er bundet med sterke bånd til gårdene sine. Saken er for øvrig en bygdesak og til syvende og sist en landsak. Hver dekar dyrket land er «en provins til landet lagt», og det syn I.V. har lagt før dagen når det gjelder jord og jordbruksdrift, har virket dypt nedslående, uttaler herredstyret.

De servitutene som forutsettes, virker skremmende. Hvis en bonde ikke kan disponere fritt m. h. t. gjødsling, vil han i mange høve måtte si opp. Det er ikke ventelig at mulighetene for ved spesielle demningsarbeider å unngå å trekke innmark og bygninger inn i reguleringen. Jeg går også ut fra at skadene på innmark kan begrenses. Lykkes disse foranstaltninger, vil ikke Langevann-reguleringen berøre hverken bygninger eller innmark, sier Talseth. Ved Sebljerna-fellet kommer de to Tjeldene-gårdene inn, men også her skal skadene kunne begrenses.

Herredstyret berører at Stavanger, Hetland og Madla må kunne sikre sin vannforsyning fra vann hvor de får her rettigheter, nemlig Madlavassdraget. Om kostnaden på dette prosjekt kan herredstyret ikke uttale seg, men det berører at ved anslaget for Figgensalternativet er det bare regnet med

en bl. a. i første byggetrinn, nettopp for å begrense skadene på jordbruks-eiendommene. Til gjengjeld må da ett av alternativene for annet byggetrinn koples inn i første byggetrinn, og det blir sannsynligvis Solstjerna-fellet. Skadene skulle her som nevnt bli meget begrenset.

(2)

konsekvensene vil legge så store deler av den dyrkede jorda under vann at mange gårder må legges ned, slik som det påstås fra Gjestal. Eller så har Gjestal misforstått Vannverks hensikter. Hvis det første er tilfellet, vil vi straks si fra at vi er motstander av planen, og vi går ut fra at folk i de tre vannverkskommuner Stavanger, Hetland og Madla ikke ønsker å skaffe seg vann på en slik måte. Hvis det sist er tilfellet, har Vannverkets ledelse forstømt å utrede sin sak på en fyllestgjørende måte for Gjestalsfolket.

Der Slette bindes støtvei de en samet stoldal ganga hånd sentle sen. I ne ga fylket seks i alle d for de alle ti mer. ne sk tive ganne at hv distri grens sakt.

er br med i er us hvor de får her rettigheter, nemlig Madlavassdraget. Om kostnaden på dette prosjekt kan herredstyret ikke uttale seg, men det berører at ved anslaget for Figgensalternativet er det bare regnet med

Stavanger Aftenblad

Redaktøren: Chr. S. Ollendal (ansvarlig)
Per Thomsen
Fr. Lund
Disponent: J. Ingebrigtsen

15 mars 1965

Vannverket og Gjestal

For øyeblikket er det galt i forholdet mellom Interkommunalt Vannverk og Gjestalsfolket. Det må være den nærmeste oppgaven for ledelsen i Vannverket straks å komme på talefot med Gjestal og få klargjort hvordan det er meningen å gjennomføre planene. Når vi opplever så kraftige og enstemmige protester mot konsesjonssøknaden, må det være gått fram på en uheldig måte. Enen stemmer det at oppdemningsplanen vil legge så store deler av den dyrkede jorda under vann at mange gårder må legges ned, slik som det påstås fra Gjestal. Eller så har Gjestal misforstått Vannverks hensikter. Hvis det første er tilfellet, vil vi straks si fra at vi er motstander av planen, og vi går ut fra at folk i de tre vannverkskommuner Stavanger, Hetland og Madla ikke ønsker å skaffe seg vann på en slik måte. Hvis det sist er tilfellet, har Vannverkets ledelse forstømt å utrede sin sak på en fyllestgjørende måte for Gjestalsfolket.

Nye planer

Den konsesjonssøknad som i januar ble sendt inn på regulering av vassdraget i Øvre Figgjo omfatter langt større inngrep enn det som var forutsetningen da planene først ble lagt fram. Den gang het det at de største skader ville oppstå ved den minskede vannføring i nedre Figgjo. De skadelidende ville i første rekke være kraftverkene i Figgjo og flakelinteressene. Det var meningen å søke disse skader redusert

eller endog eliminert ved overføring av vann fra Bjerkreims-vassdraget, som så til gjengjeld skulle få utbedret sine flakemuligheter som vederlag.

Dette var en plan som ikke vakte større motbør. Noen ulemper må det følge med en slik regulering. Men disse ulempene var av en slik karakter og et slikt omfang at de kunne bøtes på.

Nå ser det ut som om Vannverket har villst slippe fra ulempene som følger av minsket vannføring i Nedre Figgjo ved å demme opp i de øvre delene av vassdraget. Dette er en helt ny situasjon, og den er kommet hardt på bøndene i Gjestal. Dette er meget forståelig. For å være på den sikre siden har Vannverket søkt om slike oppdemninger i en rekke vatn, at mange gårder blir sterkt redusert, i en slik grad at bøndene mener de må flytte fra. Og her står alle i Gjestal sammen. Det protesterer de mot.

Eksemplet fra Moi

Det er her vi bebreider ledelsen i Vannverket: at den slipper en slik ny plan løs på den kommunen som dog skal avgi vannet til Vannverket, uten på forhånd å ha talt med dem.

Stavanger Elektrisitetsverk rendte seg en stake ilivet på Moi. da det ville derme opp Lunde-vatnet. Vivet ikke om Vannverkets ledelse er oppmerksom på dette faktum. I så fall burde det ha skjedd at stemningen i Gjestal ikke ville være gunstigere enn

Stor motstand i Gjesdal i 1954-55 under konsesjonsbehandlingen

Vi står her framføre tilhøve som vil føra til at store deler av Gjesdal med mange gardsbruk vert leiglendingsbruk under IV

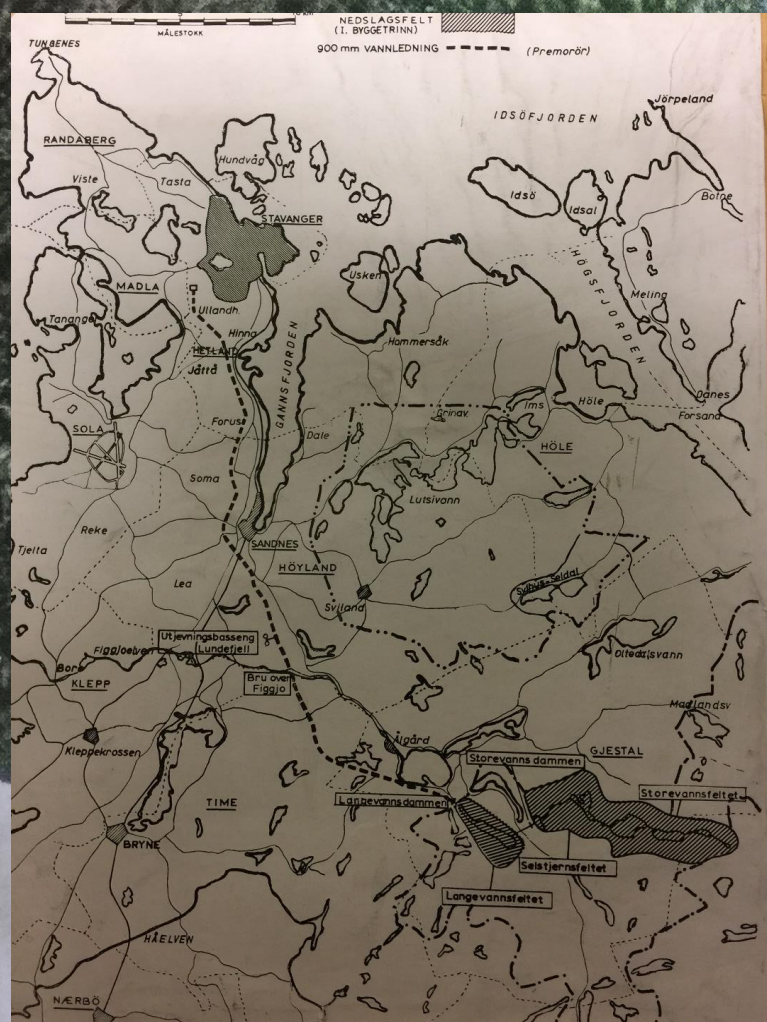
Gjesdal Jordstyre, v/formann Fredrik Johan Gjesdal

Vi er alle glade i våre heimar og ser med sorg at det for ein grunnlaus søknad er fare for at heimane våre vert øydelagde.»

Grunnneiere

Det synet IV har lagt for dagen når det gjeld jord og jordbruksdrift har vore djupt nedslåande i bygda. Kvart dekar innvunne nytt land er «en provins til landet lagt», men det ser ut for at sjølv storkrigen ikkje klara å prova det.»

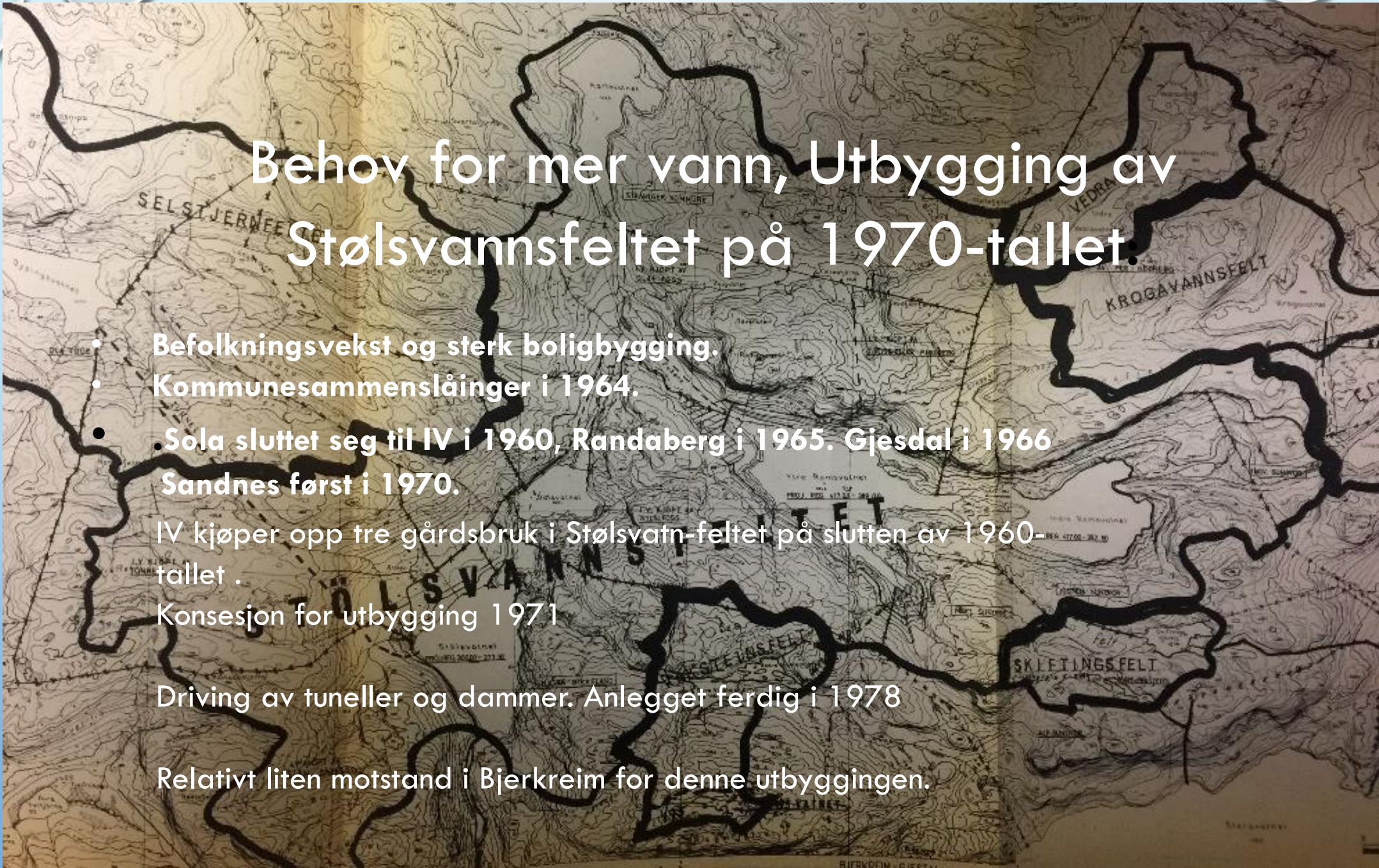
Gjesdal Herredstyre

Konsesjon gitt i 1957

**Langevatn-utbyggingen
Ferdigstilt i 1959**

Behov for mer vann, Utbygging av Stølsvannsfeltet på 1970-tallet.

- Befolkningsvekst og sterk boligbygging.
- Kommunesammenslåinger i 1964.
- Sola sluttet seg til IV i 1960, Randaberg i 1965. Gjesdal i 1966 Sandnes først i 1970.

IV kjøper opp tre gårdsbruk i Stølsvatn-feltet på slutten av 1960-tallet .

Konsesjon for utbygging 1971

Driving av tuneller og dammer. Anlegget ferdig i 1978

Relativt liten motstand i Bjerkreim for denne utbyggingen.

1980- 2000 tallet

Etablering av Interkommunalt Vann-Avløps-og Renovasjonsverk (IVAR) i 1979.

Et av Arne Rettedals store prosjekter.

Store planer for nye vannkilder på 1980-tallet

Austrumdalsvatnet trukket fram som den foretrukne kilden. Dette førte til sterk motstand i Bjerkreim

«Det som skjer ved nærværende tilråing er at man overfører ressurser fra et dette utkantstrøket til den sentrale og ekspansive Jærregionen. Derved fremmer man voksteren her og hemmer voksteren i Dalane regionen og Bjerkreim kommune».

«Bjerkreim kommune motsetter seg helt båndleggelse og utbygging av Bjerkreimsvassdraget, Austrumdalsvatnet, Birkelandsvatnet eller Myravatn-feltet for å skaffa drikkevann til Jærregionen».

Uttalelse fra Bjerkreim kommune til Regionplanrådets anbefaling om vannuttak fra Bjerkreim i 1978

Spør på rett plass

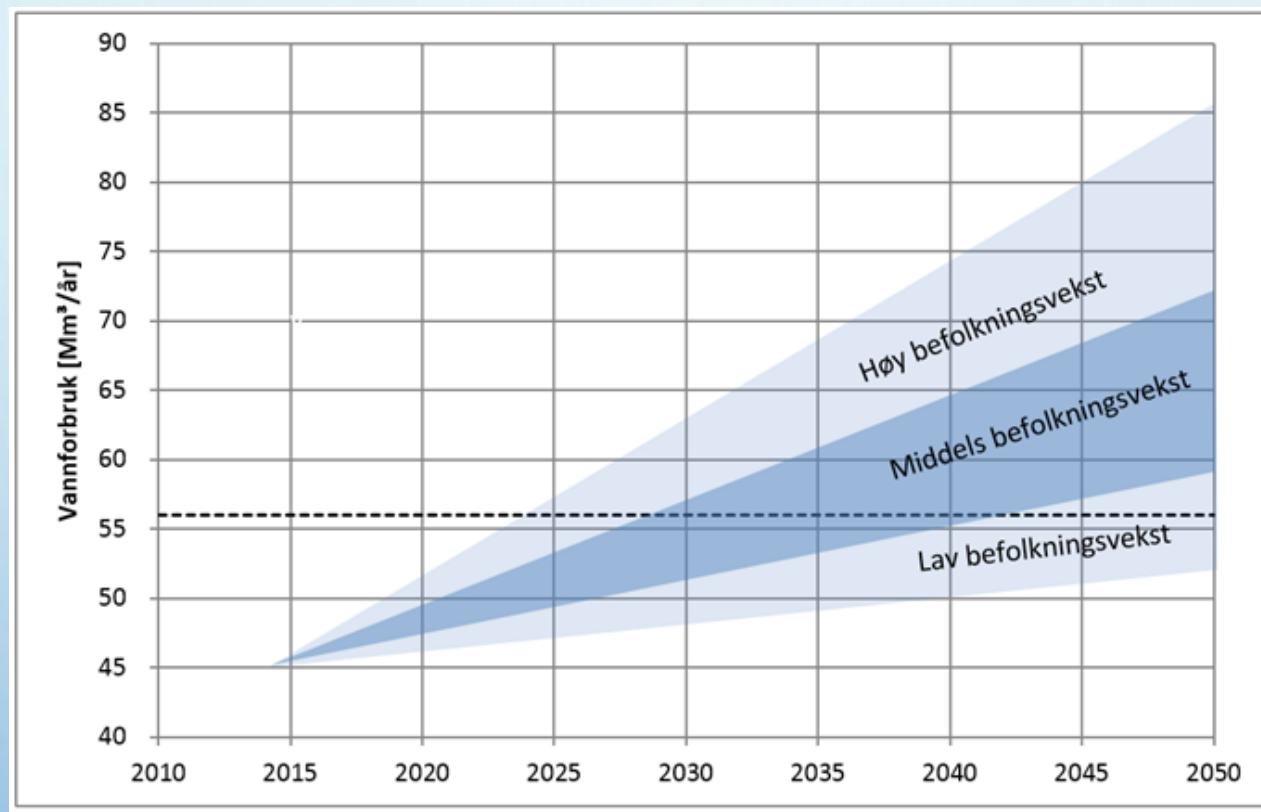
(Bjerkreim vil ikke forsyne Jæren med vann)

– Koss sko' di' gå me' oss hvis Vårherre va' lita kneben av seg så Bjerkreimbuen!

Bjerkreim krever kompensasjon for vannuttak på linje med kraftproduksjon

Tilbakevises både av IVAR og av myndighetene.

IVAR HAR BEHOV FOR MER VANN (UTREDNINGER FRA 2012)

I 2050 vil befolkningsantallet i IVAR-kommunene, i henhold til SSB prognosen, totalt være ca. 490.000 personer.

I medlemskommunene er det et lekkasjetap på fra 5-40% (Stavanger), gjennomsnitt 35%. Selv med reduksjon av tapet ned til 25% vil det fremdeles være behov for mer vann utover kapasiteten på 55Mm³/år.

Eksisterende vannkilder for IVAR

Birkelandsvatnet

Mattilsynet godkjente Birkelandsvatnet som drikkevannskilde i 2013 uten klausulering. Vannkilden ble da vurdert som svært robust mot ytre påvirkninger og vannet skulle også gjennom en omfattende renseprosess.

«Selv om man utvikler landbruket og øker befolkningen maksimalt i forhold til hva bøndene selv mener er mulig innen rammen av de geografiske og terrengmessige begrensninger, samt landbrukets egne forskrifter, vil ikke påvirkningen bli så stor at Birkelandsvatn kommer over i dårligere vannkvalitetsklasser. Det er for stor andel av fjell og hei i nedbørfeltet til at det går an å utvikle en så stor landbruksvirksomhet at det blir et problem for vannkvaliteten i Birkelandsvatn.»

ROS-analyse av jordbruk som potensiell kilde til fremtidige eutrofip problemer i Birkelandsvatn i Bjerkreimsvassdraget i Rogaland, RAPPORT L.NR. 6301-20128, NIVA, 8.1.2012,

Interessekonflikten knyttet til Birkelandsvatnet dreier seg om

1. Usikkerhet omkring fremtidig klausulering av nedslagsfeltet og Birkelandsvatnet

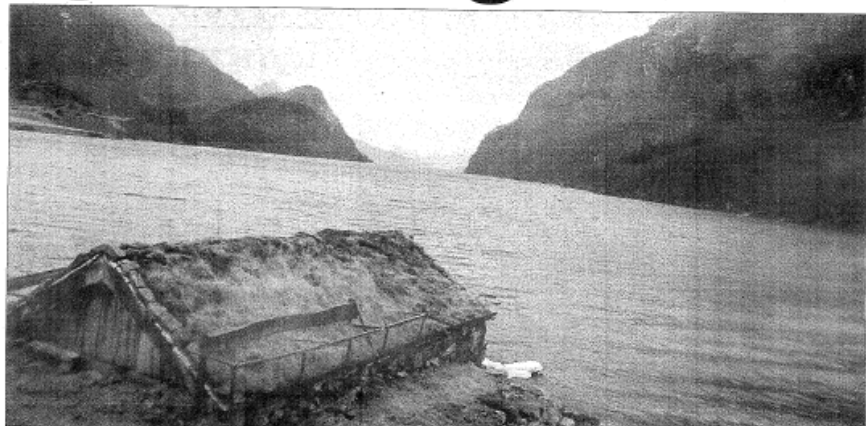
2. Kompensasjon for uttak av vann

«IVAR forsikrer at det ikke blir restriksjoner på gårdsdriften nå, men hva med i fremtiden? Vil det være mulig med gårdsdrift hvis EU skjerper kravene til drikkevann? Vil ekstrem tørke eller hvis en bonde uheldigvis slipper ut gjødsel i vannet føre til nye restriksjoner? Hvorfor vil ikke IVAR gi skriftlig garanti til bøndene om at det ikke kan bli restriksjoner på gårdsdriften i fremtiden?»

«Det er vel berre vassverk som kan oppføra seg slik -- Vera eigd av 13 kommunar, men likevel gå til ein liten nabokommune og forlanga gratis råvare til sin produksjon. Det burde vore lovfesta at kommunar bør finna drikkevattn inna eigne grenser så langt det er råd, og at industrivatn skal betalast for.»

«Det som er sikkert er at viss anlegget i Birkelandsvatnet blir bygt, har IVAR og Mattilsynet bukta og begge endane og kan hindra dei som bur der i å nytta området slik dei ynskjer.»

- Me er ikkje vrang og vanskelege

EMASTE ALTERNATIV? Fylkesmannen og Rogaland fylkeskommune er enige med Bjerkreim kommune i at Ivar KS må utgreie andre alternativ til ny, framtidig råvasskjelde, ikkje bare Storavatnet i Bjerkreim. Støtten viser at kommunen ikkje er vrang og vanskeleg, sa Ivar Sønstebø (KrF) i kommunestyremøtet i sist veka.

Bjerkreimrådmannen har skrive ein lang og grundig beskjed til NVE om kva Ivar IKS bør sjå nærmare på før dei bestemmer seg for korleis det skal sikra nok vatn til dagens og framtidige abonnentar på Nord-Jæren. Utover «ja og amen» hadde kommunestyret ingen kommentar til høyringsuttalen.

KETH ODLAND
keth@dalane-tidende.no 4000 8035

Den eldste som tok ordet då kommunestyret i sist veko hadde høyringsuttalen om meldinga frå Ivar, inkludert forslaget til konsekvensutgreiingsprogram, til behandling, var Ivar Sønstebø (KrF). Han rose rådmannen Inge H. Stangeland for svært godt og grundig arbeid. Den omfattande høyringsuttalen Stangeland hadde heldt politikerane om å vedta, for så å senda over til NVE, såg Sønstebø ingen grunn til å flakke på. Den var enkelt og greitt fyltstjerande.

KrF-representanten brukte òg anledinga til å uttrykkje glede over høyringsuttalen frå Fylkesmannen og Rogaland fylkeskommune. Dessu samsvarte svært godt med kommunen sin.

Gledeste sette

Det var rett og slett kjekt å lesa uttalen frå Fylkesmannen og fylkeskommunen. Me ønskjer jo ikkje at Bjerkreim kommune skal framsti som vrang og vanskeleg. Derfor var det gledeleg å få støtte for kommunen sitt syn, sa Ivar Sønstebø.

Då Inge fleire hadde noko å seia i sala, konkluderte ordførar Marthon Skårland 00 at «det må bety at alle er ferdige med rådsmannen sitt arbeid».

Over grensa etter vatn

Det er NVE som skal vurdere om Ivar skal få konsesjon til å ta Storavatnet i Bjerkreim som ny råvasskjelde, slik meldinga frå dei interkommunale selskapa beskriv. I uttalen som NVE nå får oversendt frå Bjerkreim, understrekar kommunen at dei i utgangspunktet er sakk om ein evig-

vasskjelde (...). Ei utgreiing av nullalternativet bør også vera av interesse for Ivar og Ivar-kommunane sjålv ettersom stort leikjetag er kostbart, og fordi større lekjetag er vatn også opnar for lekasje av forureining inn i vassledingane, er blant anna bodskapet frå Bjerkreim til NVE.

Når det gjeld alternativet med Store Myrvatn, påpeikar Bjerkreim kommune blant anna at vatnet har god drukkavalkvalitet, ligg øvst i vassdraget, ikkje er lakseførende, har få gandsbruk og bustader i nedlagelsette og ingen større vegar i nær-området, samt at det er eit regulert vann med god magastingskvalitet.

Bjerkreim kommune bør og NVE vurderer å påleggje Ivar å konsekvensutgreie alternativa Øvre og Nedre Tyskylvatn fullt ut, der vil seia utover dei reit økonomiske konsekvensane.

Nipunkts liste

Dersom NVE likevel skulle tilstå Ivar å bare utgreie uttak av vatn frå Storavatnet, bør Bjerkreim kommune om at ei rekke forhold blir konsekvensutgreide og avbetande tilk. foreslått. Bestillingslista har følgjande ni punkt: Bjerkreimselva som nasjonalt laksevatn og ei av landets beste lakseelver, langsiktig konsekvensar for landbruket i nedlagelsette, verneta-ten til vassdraget, busetnad og bygging, friluftsliv og moskottet forlag på Storavatnet, pliktene som føder av kommunen sitt beredskapsansvar for drukkavasskjelde, konsekvensane for kommunalt planlegging og byggesaksbehandling når Ivar-kommune kan freista møte og konsekvensane for ei framtidig oppgradering av fylkesveg 503 mellom Vikås og Bjørkjell.

Oppdragning uaktent

Ivar har i meldinga slåssert eit alternativ som inneber regulering av Storavatnet med to møter. Dette vurderer Bjerkreim kommunen som uaktent, blant anna av omsyn til lakse, visuelle verkemder i strandsona, fare for overflytning av landbrakkare og

og risiko ved bruk av vatnet når det er islagd.

NVE bør alt på det næraste stadlet i saksbehandlinga avisa moglegheita å få godkjent ei regulering av Storavatnet med to møter, heiter det i uttalen frå Bjerkreim.

- Moralsk forkasteleg av Ivar

KETH ODLAND
keth@dalane-tidende.no 4000 8035

Brevet der Ivar IKS oppfordrar medlemskommune sine om å ta demma motsegn med kommunepaten for Bjerkreim deson ikkje Storavatnet blir avmerkt som framtidig råvasskjelde, var oppført som referansetil i kommunestyret i Bjerkreim i sist veko. Det gikk ikkje upåaktet hen. Advokat Ramsdahl (Sp) kunne ikkje la vera å kommentera det.

«Det er direkte ubært å sende ut eit slikt brev, meinte Ramsdahl.

Rådmann Inge H. Stangeland sa at Ivar IKS tok hadde jussen på ei såle når selskapet gjekk ut med ei slik oppfordring, men at det var grunn til å seia spørsmål ved tidspunktet, det at brevet blei sendt ut når det er eit heilt nytt om Ivar får konsesjon til det planlagte vassuttaket i Bjerkreim kommune.

Om Ivar bør dei juridiske i orden, så er dette moralisk heilt forkastleg. Me tek brevet til ærening, men det vil ikkje bli gjort, avslutta ordførar Marthon Skårland (H).

for kommunens innbyggere. Forsaget innebar også at IVAR kan innge et samarbeid om miljørettet felles valgning og økonomisk støtte for de te, relatert til vassdraget og brukerterasser knyttet til dette.

Så angangerer Slettebø at prisen er moralsk tvilsom. Det setti også fram påstander om at siden ven er så gammel, kan en nærmest boet fra den. I Norge har vi lang tradisjon på at vi forholder oss til gjelder lov og rettspraksis, enten loven er eller gammel. Slik må systemet være.

Vi gjør opp for oss
Eilers merket jeg meg at Slettebø bar uttrykk som at «vi glemmer «bak loven», og at vi nærmest «stoler» ressurser fra utkantkommuner. Det gjør vi altså ikke! Vi driver vannverk på samme måte som i andre vannverk i Norge, og slik vil i drøvet det siden IVAR (Interkommunalt vannverk) ble opprettet på 50-tall. Vi gjør opp for oss, slik vi skal!

Slettebø må gjerne befinne sine kroner til Bjerkreim kommune. Vi styret i IVAR skal ivareta eller og bruker og ikke påføre ekstra kostnader for noen synes det er moralbedre.

et, men som vi isse for innbyggerne til IVAR is infrastrukturen vil gebyrer

STANLEY WIS
Styret i IVAR

Arbeidsgruppe som er valgt til å representere grunneigarane i nedleggelse til Storavatnet, skal i dag ha møte med Ivar IKS på selskapet sitt hovedkontor i Stavanger. Gruppa stiller med advokaten sin, Endre Sjøerstad.

Finn seg ikkje i Ivar-skuldingar

GODT VATN, MINORE GOD TONE: Få, om nokon, i Bjerkreim ønskjer at Ivar IKS skal ta Storavatnet som ny drukkavasskjelde. Tønen mellom kommunefelings og topplinga i det interkommunale selskapet er relativt tørt.

FOTO: KETH ODLAND

Bjerkreim vil ha seg fråbedt Ivar IKS sine skuldingar om å drive med myndighetsmisbruk og truslar.

KETH ODLAND
keth@dalane-tidende.no 4000 8035

I sist måned fekk Bjerkreim kommune eit krast brev frå Ivar IKS. I tillegg til å gjengjette Guttorm Jakobsen si utgreiing om kvifor Bjerkreim kommune ikkje kan kreva økonomisk kompensasjon for uttak av drukkavasskjelde, blei det i brevet, som var undertegna av direktør Kjell Øyvind Pedersen og overingenier Arild Anfinnsen, hevdet at kommunen dreiv med myndighetsmisbruk. Viss Bjerkreim skulle gjera alvor av å seita å godkjenna reguleringsplan som må utarbeidd dersom Storavatnet skal bli brukt som råvasskjelde, og viss kommunen «des stiller krav som det ikkje er lovheimlet for, vil Ivar sjå på dette som misbruk av myndighet.

Userløst av Ivar

Via advokatkontoret Lund & Co har Bjerkreim kommune svart på brevet frå Ivar. Her står Ivar sine påstandar tilbakeført som usanne.

Det interkommunale selskapet blir bedt om i framtida å utgreie å utgreie at selskapet blir

utsett for myndighetsmisbruk og truslar.

Silke utsegn bidreg bare til å forstærka dialogen mellom partane, skriv advokat Mari Kjellevold Brygfeld på vegne av Bjerkreim kommune.

Konsesjonspolit

I brevet gjemte også advokaten det som blei påpekt i kommunestyret sin høyringsuttale då Ivar søkte Mattilsynet om plangodkjennning for råvassuttak frå Storavatnet, nemlig at eit slikt uttak vil vera konsesjonspolit.

For at Storavatnet skal kunna brukast til å forsynt Ivar sine medlemskommunar med drukkavasskjelde, krevar det konsesjon etter paragraf 8 i vassressursloven. Konsesjon kan bare bli gitt viss fordelane ved tiltaket overstig skadene og utemper for allmenne og private interesser (...). Som Ivar også veit, er det vassdragsmyndigheten, næraste bestemt NVE og Olje- og energidepartementet, som har kompetanse til å gi løyve til vassuttak. Bjerkreim kommune er bare part og høyringsinstans i saka, presiserer advokaten.

Ikke bare drukkavass

Når det gjeld eventuell kompensasjon for uttak av drukkavass, blir det i svarbrevet poengtert at dette ikkje nødvendigvis skal knytast opp til den mengda vann som blir teken ut.

Det Bjerkreim kommune har påpekt, er at det vil vera urimeleg at kommunen ikkje

skal få noka form for kompensasjon når 85 prosent av vassuttaket, etter Ivar sine planar, skal gå til andre formål enn drukkavass, eksempelvis næring, retnesprossar og tap i ledningsnettet, skriv advokat Kjellevold Brygfeld.

Ny situasjon

tilfellet Storavatnet som drukkavasskjelde representerer, ifølge advokaten, ein situasjon som ikkje har vore vurdert verken i tidlegare eller gjeldande regelverk for vassuttak og forsyning. Det nye er at ei samanslutning av kommunar gir utemper sitt eige areal for å finna eigna drukkavasskjelder.

Løvet som syntest å leggja til grunn at vassforsyninga til ein kommune sine innbyggjarar skal koma frå kjelder innanfor kommunens grenser, slik som praksis også er i dei fleste store byar i landet, påpeikar advokaten.

På bakgrunn av at Bjerkreim kommune bare vil stja ligen med utemper av eit eventuelt vassuttak frå Storavatnet, tek advokaten til orde for at partane ingår avtalar for å fylla ut dei lovreglane ikkje strekk til, og derigjennom finna løydingar som ivaretek alle sine interesser på best mogleg måte.

I brevet av 22. januar bod Ivar IKS om eit møte med Bjerkreim kommune, der begge partar måtte stilla med advokat. Lund & Co vil stilla på eit slikt møte, men overlet til Bjerkreim kommune å foreslå tid og stad.

Vedtok klage til Mattilsynet

Mattilsynet har ikkje gjort jobben sin i forbindelse med Storavatnet-saken, ifølge Bjerkreimpolitikerane.

17. januar vedtok Mattilsynet å innvilge Ivar IKS ein søknad om plangodkjennning av Storavatnet som ny råvasskjelde. Bjerkreim kommune søkte om utvika klagefor at klagen skulle kunna bli behandla av kommunestyret. Omgått gjekk kommunestyret inn for å senda klagen som rådmann Inge H. Stangeland hadde utarbeidd.

Eit hovudpoeng i den både lange og omfattande klagen er at Bjerkreim kommune påstår å ha oppgjort Ivar IKS-konsesjon ein eventuell bruk av Storavatnet som drukkavasskjelde vil få for aktiviteten i og rundt vatnet. Kommunen viser til at det i vedtaket om plangodkjennning er påpekt at ein eventuell auk i aktivitet, særleg når det gjeld jordbruk, kan forringa kvaliteten på drukkavass.

Det er Mattilsynet som har ansvar for å forvalta dei reguleringsplanar som har til formål å beskytta ei råvasskjelde, og det er då denne organet som må utgreie behovet for og grunngitt eventuelle restriksjonar og klausuleringar som kan følgja av å nytta innsjøen som råvasskjelde. Det har ikkje Mattilsynet gjort, og etter Bjerkreim kommune sin vurdering er vedtaket dermed ikkje tilstrekkeleg grunngitt, heiter det i klagen.

Kommunen meiner at vedtaket om plangodkjennning er ugyldig og må opphevast. Ei ny realitetsbehandling av saka er nødvendig, men først bør saka underlegast politisk behandling og konsekvensutgreiing som ledd i ein konsesjonssøknad etter vassressursloven. Subsidiært krav kommunen at dei blir gjort greie for kva for rammebetingingar og klausuleringar som kan vera aktuelle for å stira drukkavassnet mot forureining.

Fleire stilt spørsmål ved kva Mattilsynet, ut frå sitt kompetansesett, hadde gjort påle ved å gi plangodkjennning, men Øyvind Sjøre 00 var den einaste som stemte mot at kommunen skulle klage.

Det må ikkje bli sånn at Ivar gong me høyrer ordet «Ivar», så ser me trass. Det handlar om omkomme til kommunen. Bjerkreim må ikkje få ord på seg for å vera den kommunen som vil Ivar sit arbeid vort. Me må vera såklage og seia kva me klage på, kva me meiner at Mattilsynet har gjort feil. Me kan vel ikkje klage på at Mattilsynet synest vatnet er ok, så Øyvind Sjøre i ossdagens kommunestyremøte.

Grunneigarane møter Ivar i dag

Arbeidsgruppe som er valgt til å representere grunneigarane i nedleggelse til Storavatnet, skal i dag ha møte med Ivar IKS på selskapet sitt hovedkontor i Stavanger. Gruppa stiller med advokaten sin, Endre Sjøerstad.

Eg har notert meg ein del spørsmål og vil ta

opp med Ivar. Hovudpoeng mitt er at jordbruksdrift i området må sikrast for framtida. Eg kjem til å konfirmere Ivar med meldinga dei har gjort og sitt dokumentert svært god kvalitet i jordbruksaktiviteten rundt vatnet. Spørsmålet mitt er då kvifor dei ikkje

kan garantera at landbruket ikkje vil bli hemma av restriksjonar og klausuleringar, seier Ola Rikeland, som er leiar for arbeidsgruppa.

Han stiller på dagens møte i lag med grunneigarforeningane Ivar Åre Veen og Torfinn Maudal.

Hvordan løse en konflikt som denne????

« Bjerkreim Bygdekvinnelag har invitert bygdefolket til høsttur i skogen med innlagte mordgåter underveis. På en post møter de en sortkledd kvinne liggende over en stein med en kniv i ryggen. Rundt halsen har kvinnen en snor med et skilt der det står IVAR. Teksten sier: «Konklusjonen er at liket er en saksbehandler fra IVAR.».

Mord og mysterier i Bjerkreim», i Bygdekvinner, Medlemsblad for Norges Bygdekvinnelag, Utgave 1-2017.

NVE Konesjonsvedtak

IVAR IKS - Uttak av drikkevatt til 12 kommunar i Sør Rogaland

Vedtaksdato: 29.08.2018

NVE gjev IVAR IKS løyve til uttak av drikkevatt frå Birkelandsvatnet i Bjerkreim kommune. Det skal sikre tilstrekkelege mengder drikkevatt til Stavangerregionen med forventa folketalsauke til 500 000 personar fram mot 2050.

Løyvet gjeld eit vassuttak på inntil $2,5 \text{ m}^3/\text{s}$ frå Birkelandsvatnet. Uttaket frå Birkelandsvatnet er forventa å auke gradvis frå ca. $1,4 \text{ m}^3/\text{s}$ etter oppstart av anlegget, til opp mot eit maksimalt uttak på $2,5 \text{ m}^3/\text{s}$ i år 2050.

NVE legg vekt på at Mattilsynet som faginstans vurderer Birkelandsvatnet som ei svært sikker kjelde. Mattilsynet har godkjent Birkelandsvatnet som vasskjelde utan klausulering, og meiner at gjeldande lover og regelverk vil skjerme kjelda for uheldig påverknad og ureining i uoverskodeleg framtid. NVE legg difor til grunn for vår vurdering at tiltaket ikkje vil føre til auka restriksjonar eller vesentleg endring i arealbruken.

Status i dag

- Grunneiere og Bondelaget har klaget på vedtaket fra NVE.
- Olje – og energidepartementet skal behandle klagen.
- Kommunen har vært velvillig til å la IVAR starte reguleringsplanarbeid på eget ansvar

Ting tar tid

I.V.A.R

Fremdriftsplan

Tiltak (ansvarlig)	2015	2016	2017	2018	2019	2021	2022
Behandling og høring av søknad (NVE)	November		Mai				
Klagebehandling (NVE/OED)			Mai-Sept				
Reguleringsplan (Bjerkreim kommune/dep)			Mai	Sept			
Miljø, transport og anleggsplan (NVE)			Mai	Oktober			
Prosjektering og anbud (IVAR)			Mai		Oktober		
Anleggsoppstart og gjennomføring (IVAR)					Desember		Juni
Idriftsettesle (IVAR)							Juni

Fremdriftsplan fra konsesjonssøknaden i 2015